

Organiska OREGON

I Oregon är pinot noir kung och det känns nästan som att vara i Bourgogne. Inte minst då några av de främsta franska vinhusen etablerat sig i denna dynamiska vinstat som ger eko i dubbel bemärkelse. Bienvenue à Oregon.

Text & Foto | Claes Löfgren

Det känns hemtrevligt i Oregon med sina skogar mellan vinfälten. Vi är på 45:e breddgraden vilket ger 15 timmar dagsljus under växtsäsongen.

Redan på 1850-talet odlades druvor i Oregon, men den moderna vinindustrin började med några unga pionjärer på 1960-talet.

David Lett var den första som planterade pinot noir i Willamette Valley. Han pluggade på UC Davis, den ledande skolan för blivande vinmakare i USA. David fastnade för pinot noir, men hans lärare sa att det var för varmt i Kalifornien och för blött i Oregon för bra kvalitet. Så Lett forskade runt lite och såg norra Portugal eller Sydön på Nya Zeeland som en möjlighet. Eller Oregon!

Han reste dit och blev övertygad, det här var det bästa alternativet! Här odlades det mest julgranar och frukt, men marken var billig och förutsättningarna var bra.

Läget i norr ger långa dagar och mycket sol under säsongen, svala nätter ger syra och balans. Kombinationen ger mogna druvor med elegans och utvecklad druvkaraktär.

Vinodlingarna i Washington ligger i den torra och varma skuggan av Kaskadbergen, medan Willamette Valley bara är skyddad av den betydligt lägre Coastal Range. En viktig faktor är Van Deuzer-korridoren mellan bergen, som ger svala vindar på eftermiddagarna från Stilla Havet.

Som tur är kommer de stora regnmängderna under vintern, sommarmånaderna är oftast torra så här behövs det ingen konstbevattning.

LETT'S DÖPTE EGENDOMEN till Eyrie efter det örnbö som fanns i ett träd i vingården.

Fler familjer följde efter, Charles Cory, Ponzis, Dick Erath, Sokol Blosser och Adelsheim för att nämna några av de viktigaste. >







1.



2.

”Phelps Creek är den första vingården jag besökt som har en björnfamilj boendes på ägora!”

De beskrevs som hippies, de flesta var välutbildade och drevs av nyfikenhet och upptäckarglädje. De var ingen konkurrens mellan vingårdarna, utan man hjälpte varandra.

David Letts Eyrie Pinot Noir gjorde att världen fick upp ögonen för Oregon.

En vän i Bourgogne tyckte att Lett skulle anmäla sitt vin till Vinolympiaden i Paris 1979. Vinet kom sensationellt trea bland pinot noir vinerna och vinvärlden häpnade.

Bourgogneodlaren Robert Drouhin anordnade en ny tävling i Beaune året efter och då kom vinet tvåa. Drouhin skickade över sin dotter Veronique för att praktisera hos några av grundarfamiljerna och 1987 köpte de 90 hektar i Dundee Hills – de franska influenserna hade slagit rot i Oregon.

Framgången blev omedelbar och i dag har familjen Drouhin köpt till ytterligare 113 hektar i Eola-Amity Hills.

EKOLOGI- OCH MIJLÖHÄNSYN förenade pinojägarna redan från början. De övertyga myndigheterna att skydda de unika odlingslägena, framför allt uppe på kullarna, från kommersiell exploatering.

Redan från start var de flesta inriktade på ekologisk odling och i dag är antalet ekologiska och biodynamiska vinodlingar, med certifieringar som LIVE och Demeter, antagligen större än i någon annan stans i vinvärlden, även om många väljer att inte certifiera.

Vinproducenterna gick även ihop och startade det som blev Oregon Wine Board, för gemensamma marknadsförinsevent runt i USA och resten av världen.

Övntad hjälp i PR-arbetet kom med filmen Sideways 2004, som plötsligt fick alla vilja köpa pinot viner!

Nu är det är inte bara pinot noir som odlas ska vi kanske påpeka. Med de franska influenserna har chardonnay vunnit terräng.

Även här står de förnämsta bourgognevinererna som förebilder med elegans och återhållsam fathantering, långt bort ifrån grannen i söder som ju gärna fläskar på med eken. Pinot gris är populäraste vitvinsdruvan följd av riesling. På uppgång är syrah och gamay.

De första vingårdsägarna var eniga om att jorden i dalarna var för bördig och att vinrankorna skulle trivas bäst på sluttningarna där jordmånen bestod av en blandning av vulkanisk basalt, marina sediment och loessjord, de tre jordarter som betecknar Oregons terroir.

De första stockarna som planterades var på egna rötter, men i takt med att Phylloxera spred sig har i princip alla nyplanteringar de senaste tjugo åren varit på ympade rötter.

LÄNGS COLUMBIAFLODEN

Walla Walla är ett AVA som ligger i både Washington och Oregon, där underdistriktet heter The Rocks of Milton-Freewater. Här ligger vingårdarna på gamla flodbäddar med knytnävsstora stenar. Perfekt för traktens populäraste druva syrah.

Jag kör vidare längs Columbiafloden i ett andlöst vackert landskap med dramatiska klippor som stupar brant ner mot floden. Naturen skapades av Missoulafloden som uppstod för 20 000 år sedan då istiden tog slut och vattenmassorna bröt igenom isvallar och förde med sig stenar och olika vulkaniska jordlager.

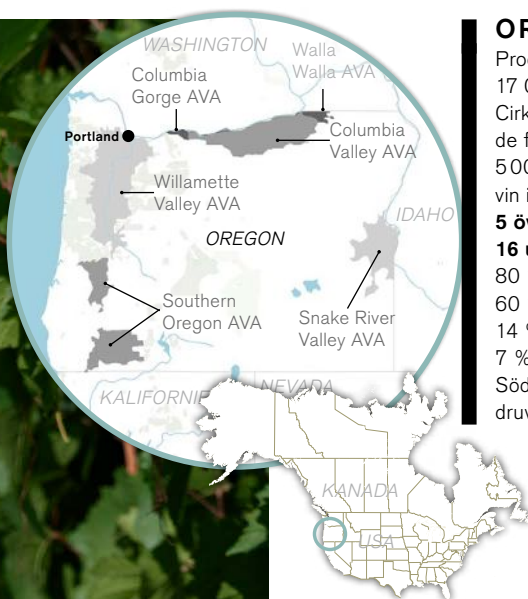
Columbia Gorge AVA skapades 2004 och består bara av drygt 400 hektar på Oregon sidan. Det speciella med Columbia Gorge är de vindar som kommer från Stilla havet genom Kaskadbergen och för med sig svalka.

Här ligger Phelps Creek som ägs av Bob Morus och Lynette Bars-Morus. Bob är pensionerad flygkapten och drömde om en egen vingård. Han fick tips om Phelps Creek och åkte dit med en mäklare. Vädrret var ganska disigt och molnigt, men han bestämde sig ändå på stående fot att köpa. Det var först

Föregående uppslag:

Hisnande vackra utsikten från pinot noirodlingen på vingården Phelps Creek i Columbia Gorge AVA, med vulkanen Mount Hood i bakgrunden.

1. Lynette Bars-Morus med en rosé från egna gården Phelps Creek.
2. Columbiafloden utgör på många ställen gränsen mellan Washington och Oregon.
3. David Adelsheim med en klase pinot noir något av Oregons signaturdruva. Adelsheim var en av pionjärerna i statens vinhistoria och är fortfarande en i högsta grad aktiv vinproducent.



OREGON

Produktion 4,7 miljoner lådor
17 000 odlade hektar
Cirka 1 000 vinproducenter,
de flesta producerar under
5 000 lådor, 1 procent av allt
vin i USA

**5 övergripande AVA,
16 underliggande AVA**

80 % handskörd

60 % pinot noir,

14 % pinot gris,

7 % chardonnay

Södra Oregon växer med nya
druvor som tempranillo

när han kom tillbaka som ägare som han såg den fantastiska vyn på den 3 500 meter höga vulkanen Mount Hood som fond,

Paret gör nu 5 000 lådor pinot noir, pinot gris och chardonnay assisterad av Alexandrine Roy från Bourgogne, som kommer ett par gånger om året. Det dagliga arbetet i vineriet leds av Catarina Simoes från Portugal. Vinerna är genomgående snygga till överkomliga priser. Phelps Creek är den första vingården jag besökt som har en björnfamilj boendes på ägorna!

WILLAMETTE VALLEY

Resten av veckan håller jag mig i Willamette Valley. Av pionjär-generation finns inte alla kvar, men David Adelsheim är en levande legend som fortfarande är drivande i utvecklingen av Oregons kvalitetsviner.

Adelsheim blev snart vän med David Lett och Dick Erath och fick goda råd. Han reste till Bourgogne och studerade där, såg till att de fick rätt kloner av druvorna till Oregon.

Han gjorde sitt första vin 1978 och säger själv att det var en lång inlärningskurva. Efter att han anställt en vinmakare 1988 började kvalitén ta fart på riktigt. Med en härlig energi ger David sig på att förklara de olika jordmånerna i Willamette Valley och varför han har kämpat så mycket för att få dalen uppdelad i olika under-AVAs för att visa på vinernas olikheter. I dag är de tio stycken och Adelsheim vingårdar ligger i Chehelem Mountains AVA. Adelsheims viner är mycket eftersökta, tack vare vinmakaren Gina Hennen.

DICK OCH NANCY Ponzi hör också till de tio första familjerna. Jag besökte dem för tjugo år sedan, då var de ett ganska litet vineri där dottern Luisa Ponzi hade tagit över som vinmakare. Vinerna var strålande då och >

”Många gjorde inget vin, men jag lyckades ändå göra en hel del, varav många fått höga poäng”

1. Ken Wright, här med barnbarnen Tyrus och Winnie, flyttade från Kalifornien till Oregon för att göra vin.
2. Familjen Sokol-Blossers böljande odlingar i Dundee Hills i Willamette Valleys AVA.

ännu bättre nu när jag gör ett återbesök. Nu möts jag av en fantastisk anläggning med restaurang och tasting room.

Sedan 2021 är det franska champagnegruppen Bollinger som är ägare, men Luisa har fortfarande ansvaret för vinerna. Luisa Ponzi är även ordförande i LIVE, den organisation som certifierar ekologisk och hållbar vinodling i Pacific Northwest.

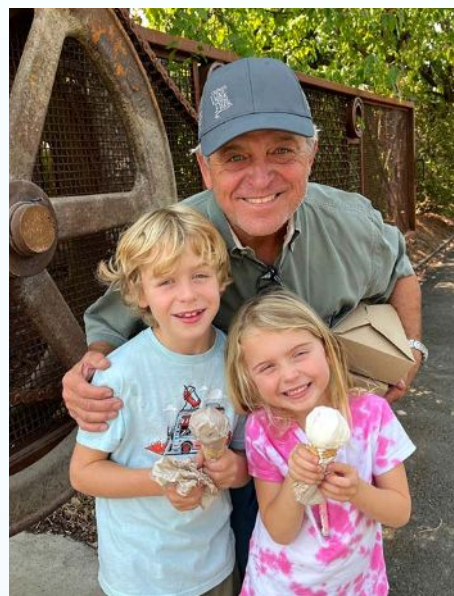
HÖGT UPP BLAND bergen, i det som kallas Coastal Range Mountains, grundade Pat and Joe Campbell Elk Cove 1974. Det var i det närmaste vildmark, men marken var billig och de litade på sin känsla. De bodde i en husvagn och den lada som fanns fick bli vineri.

Joe, som var läkarutbildad, jobbade nätter på akuten och slet i vingården på dagarna, där han lärde sig hantverket med stöd av de andra Oregon-pionjärerna.

I dag är sonen Adam ansvarig vinmakare och dottern Anna, utbildad fotograf, har hand om företagets PR och design. Familjen driver även företaget Pike Road som gör vin på köpta druvor från några av de bästa vingårdarna runt Willamette Valley.

Ett mycket bra vin som vi ser på Bolaget med jämna mellanrum.

Ett annat återkommande vin hos det



1.



svenska monopolet produceras av Susan och Bill Sokol-Blosser. Paret planterade sina vinrankor i början av sjuttio-talet och har gjort sig kända som en av toppproducenterna. De var först med att bygga ett tasting room för besökare och i dag har de, med sonen Alex Sokol-Blosser som vd, en fantastisk anläggning med mycket hög klass på köket.

KEN WRIGHT ÄR en legend i Oregon och en av de främsta vinmakarna. Han kom från Kalifornien 1986 med familjen och tio fat vin på en släpvagn. Det skulle bli hans startkapital, men det höll på att sluta med katastrof då lagen inte tillät transport av obuteljerat vin över statsgränsen. Det löste sig och i dag ligger Ken Wright Cellars i den lilla staden Carlton där han gjort det nerlagda stationshuset till ett charmigt tasting room.

När vi lunchar ursäktar han sig för att han har barnbarnen med sig. Ken Wrights viner får genomgående höga poäng och han har blivit lite av en ambassadör för det nya Oregon.

Vi pratar om bränderna som förstörde skörden för många 2020. Ken Wright köper mycket druvor med långa kontrakt hos odlarna.

– Jag höll alla kontrakt, jag är beroende av druvodlarna. Går de omkull så drabbas jag med. Många gjorde inget vin, men jag lyckades ändå göra en hel del, varav många fått höga poäng, säger Ken Wright.

DICK ERATH BLEV väldigt framgångsrik och byggde sitt vinmärke på ett begåvat sätt. Han fick bra distribution på både restauranger, vinbutiker och livsmedelsbutiker. När Washingtons största producent Ste Michelle Estates 2006 blev sugna på att ge sig in i Oregon och pinot noir, fick han ett erbjudande han inte kunde motstå. Företaget köpte även A to Z år 2021, så nu är de störst både i Washington och Oregon. Unga och lovande vinmakaren Leah Adint har tagit över från vinmakaren Gary Horner och hennes första årgång är ute nu. Erath pinot noir 2021 finns på Beställningssortimentet och är, för priset, ett fynd skulle jag säga. Oregons viner är inte billiga, men här har vi ett bra exempel som levererar till ett vettigt pris. Totalt producerar Erath och A to Z obegripliga 700 000 lådor!

OREGON "PETIT FRANCE"

Willamette AVA har även de franska influenserna från familjen Drouhin blommat ut sedan de startade i Dundee för 46 år sedan. Det har också gått 20 år sedan jag besökte vingården senast och mycket har hänt – inte minst är terrassen full med vinturister. Vinerna är strålande och en ny bekantskap är Roserock från Eola-Amity. Vinerna därifrån görs med samma

omsorg och ska inte ses som ett andra vin. De ville helt enkelt göra mer vin och från en annan terroir.

Vad är då skillnaden mellan Bourgogne och Oregons pinot noir viner?

– Vinerna i Oregon har lite mörkare frukt och en härlig kryddighet. Utmaningen här är att få dem eleganta. I Bourgogne blir de bästa vingårdarnas viner nästan alltid eleganta, men där är utmaningen att göra eleganta viner med lite tyngd. Kombinationen av de två vore perfekt, säger Veronique Drouhin.

DOMINQUE LAFON TILLHÖR en av de förnämsta vinodlarfamiljerna i Bourgogne, och lockades 2007 över till Oregon för projektet Evening Land som startades av filmregissören Mark Tarlov. Han gjorde först viner i Kalifornien och därefter köpte han vingården Seven Springs i Eola-Amity. Planterad 1984 och ansedd som en av Willamette Valleys bästa. Som konsult arbetade Lafon med Master Sommelier Larry Stone och de fick rykte om sig att göra några av Oregons bästa chardonnay- och pinot noirviner. Kanske främst för att de skördade tidigare än andra. Vinmakare var Isabelle Meunier, även hon från Frankrike. Men, trots att vinerna var bra, hade ekonomin totalhavererat och 2021 såldes Evening Land till radarparet Sashi Moorman och Raj Parr från Kalifornien.

I dag är företaget i högsta grad välmående. >





1.



2.

”Vi har inte sett vidden av detta ännu. De viner som ändå gjordes kan uppvisa defekter flera år senare”

Sashi Moorman delar sin tid mellan Oregon och Santa Barbara, där han och Raj Parr gör kultförklarade viner som är hett eftertraktade.

Odlingen i Seven Springs är planterad i olika omgångar och med olika kloner. De äldre delarna har drabbats av Phylloxera och planteras om successivt. Fortfarande säljs en del druvor, bara till vänner, men huvuddelen används i den lilla produktionen på 10 000-13 000 lådor.

– Vi gjorde inget rödvin 2020, säger Sashi.
– De som hade kontrakt på druvor fick betala halva priset. Vilde de inte, så har vi inte sålt något till dem sedan dess. Vi har inte sett vidden av detta ännu. De viner som ändå gjordes kan uppvisa defekter flera år senare.

LARRY STONE OCH Dominique Lafon flyttade tvärs över vägen och startade Lingua Franca. Stone hade 2012 satsat sina pensionspengar och köpt mark som han bedömde var lika bra eller bättre än Seven Springs. Franske vinmakaren Thomas Savre fick ansvaret för den dagliga driften. De fick stora framgångar med sina viner, men drabbades av en dubbelsmäll 2020. Först kom covid och sedan skogsbränder med värsta möjliga tajming precis före skörden. Vitvinsdruvorna klarade sig hyggligt, men för deras pinot noir var bränderna en katastrof.

För att rädda verksamheten sålde de till jätten Constellation. I dag arbetar alla kvar, ekonomin är räddad och ett helt nytt tasting room har byggts för att äntligen kunna ta emot besökare. Men för de hemlösa vinmakare som tidigare kunde producera sina viner hos Lingua Franca, upphörde den möjligheten över en natt i samband med försäljningen.

VINHuset JADOT i Bourgogne hade avundsjukt tittat på Drouhins framgångar och när företagets chefsvinmakare Jacques Lardière

gick i pension 2012 övertygade han sin forna arbetsgivare att köpa vingården Résonance i Dundee Hills. Mycket arbete har lagts ner, både i vingården och besökscenter. Vinifieringsanläggningen är lättarbetad och byggd i tre plan så all förflyttning av druvor och must sker med gravitation.

Guillaume Large har varit med från början och ansvar för den dagliga driften och arbetar tätt ihop med Jacques Lardière under skörden och vintillverkningen. Eleganta och snygga viner, Oregon med fransk finess!

BEAUX FRÈRES LÅTER ju franskt men startades av Mike Etzel i Ribbon Ridge för 34 år sedan. Han hade inga pengar utan hans syster och svåger gick in som delägare. Svågern råkade heta Robert Parker och blev världsberömd vinkritiker. Detta var ju bra och dåligt. Beaux Frères blev känt, bra, men Parker kunde aldrig nämna och bedöma vinerna offentligt, dåligt.

Nu råkade Mike vara en fantastisk vinodlare och vinmakare så vinerna blev enormt eftertraktade ändå. Det var en av de första helt biodynamiska vinodlingarna i Oregon och med en anspråkslöshet som finns kvar när jag besöker dem igen. Allt ser precis likadant ut som för tjugo år sedan. Största skillnaden är att det nu är sonen Mikey som står vid rodret. Vid mitt besök har årets första druvor kommit in, tidigt skördad chardonnay. Hela gänget är samlat för att hantera druvorna som går rakt ner i pressen efter avstjälkning. Pappa Mike tittar förbi, han är långt ifrån pensionär, men har startat ett nytt företag, Sequitur och Etzel Farm Winery där andra vinmakare kan hyra in sig. Pengarna till detta kom när Robert Parker ville bli utlöst från sin del av Beaux Frères. Det blev champagnehuset Henriot som köpte 90 procent av firman. Nu ägs vingården av Artémisgruppen, med miljardären Francois Pinault som huvudman och vinerna är bättre än någonsin!

Det om något visar kraften i Oregons unika bouquet med nybygggaranda och stråk av fransk tradition. |

1. Under nya ägarna Sashi Moorman och Raj Parr fortsätter Eveningland producera toppviner från Seven Springs.
2. Guillaume Large på vingården Résonance är en av många som medverkar till att sätta fransk prägel på vinerna från Oregon.
3. Mikey Etzel och medarbetarna på Beaux Frères tar hand om en tidig skörd chardonnay-druvor.

